

ЗВІТ

Про підсумки обговорення тематики закінчення тимчасових торговельних заходів (АТЗ) ЄС для України в Комітеті сільського господарства Європейського Парламенту

Дата: 14 травня 2025 року

14 травня Комітет Європейського парламенту з питань сільського господарства (AGRI) провів дебати щодо закінчення дії тимчасових торговельних заходів на користь України та Молдови за участю пані Елізабетти Сіракузи, директора Директорату з питань агроторгівлі Гендиректорату «Сільське господарство» Європейської Комісії (DG AGRI). У ході обговорення увага зосереджувалася на впливі цих заходів на ринки ЄС, зокрема на фермерів, а також на планах переходу після їхнього припинення — 5 червня (для України) та 24 липня (для Молдови).

Нижче пропонується резюме дебатів депутатів Комітету з представником Європейської Комісії.

Вероніка Вречіонова (ECR, Чехія), голова Комітету AGRI ЄП, повідомила, що раніше того ж дня координатори провели обмін думками з головою Комітету з аграрної та земельної політики України Олександром Гайдою щодо тимчасової торговельної лібералізації для України, її впливу на ринки ЄС та майбутнього після 5 червня, коли закінчується дія заходів. Вона нагадала, що на сьогодні продукція з України імпортується в рамках режиму АТЗ ЄС. Вона запросила пані Е. Сіракузу (DG AGRI) представити заходи, які застосовуватимуться з 5 червня.

Елізабетта Сіракуза поінформувала про історію запровадження односторонніх торговельних заходів торгівлі Україні та Молдові. Вона окремо відзначила, що з черговим продовженням весною 2024 року було введено посилені захисні норми для України і Молдови, а також автоматичні захисти для деяких чутливих сільськогосподарських товарів з України. Зокрема, для обох країн ці посилені захисні заходи давали змогу реагувати на наслідки імпорту як на рівні ЄС, так і окремих країн.

Вона зазначила, що автономні заходи разом із іншими ініціативами солідарності допомогли Україні й Молдові зберегти експорт і таким чином робити внесок у глобальну продовольчу безпеку попри війну. В цьому контексті для України особливо важливо залишати відкритими традиційні експортні шляхи через Чорне море. Водночас, посилені захисні заходи сприяли стабільним торговим відносинам і сталій ситуації щодо 7 чутливих товарів.

Вона нагадала, що чинні торговельні заходи для України і Молдови закінчуються 5 червня (для України) і 24 липня (для Молдови). На момент ухвалення цих заходів Комісія чітко заявила про намір досягти повної взаємної тарифної лібералізації з Україною на основі статті 29 Угоди про асоціацію ЄС–Україна, і такий намір залишається.

Однак, з огляду на часові обмеження, Комісія розглядає можливі заходи, якщо до 6 червня не буде завершена та застосована Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (DCFTA). З цією метою служби Комісії передали Парламенту та країнам-членам проект виконавчого регламенту, у якому йдеться про управління чинними тарифними квотами DCFTA за пропорційним принципом: з 6 червня надається 7/12 річного обсягу квот. Це тимчасовий режим, що діятиме до вступу в силу оновленого порядку тарифної лібералізації за статтею 29. Вона наголосила, що Україна має зберегти можливість експортувати агропродовольчу продукцію до ЄС на умовах УА, і саме це передбачає проект виконавчого регламенту.

Основні сигнали від депутатів Комітету

Ерік Саржакомо (європейські соціал-демократи, Франція) зазначив, що тимчасові заходи стосовно України і Молдови стали ключовим інструментом протидії російській агресії й значною підтримкою економік цих країн у важких обставинах. Він закликав Комісію надати детальну інформацію про форми та строки продовження заходів. Він вказав, що європейські фермери потребують чіткості й часу для адаптації, але водночас важливо продовжувати підтримку України та Молдови.

Чаба Деметер (партія ФІДЕС, Угорщина) розкритикував пропозицію, зазначивши, що думкою фермерів не цікавилися, ці заходи дали змогу дешево ввозити продукцію в ЄС, знижуючи ціни, а отже і доходи. Через це уряд Угорщини заборонив імпорт українського зерна. Він додав, що 57% виробництва в Україні походить від великих агрохолдингів, більшість яких належать американським чи центральноєвропейським групам, а українські фермери можуть використовувати пестициди, заборонені в ЄС, що створює нерівні умови конкуренції. Він закликав Комісію сісти за стіл із фермерами (не НУО) та обговорити їхні реальні потреби і майбутнє.

Анна Залевська (ЕСР, ПіС, Польща) розкритикувала пані Сіракузу за відсутність нової інформації про майбутні заходи. Вона нагадала, що Комісія має бути прозорою, консультуватись і інформувати Парламент під час перемовин. Вона закликала дати чітку відповідь про подальші події за 22 дні без дипломатичних формулювань і назвала поведінку Комісії «скандальною» і «неприйнятною».

Ельзі Катайнен (європейські ліберали, Фінляндія) сказала, що зрозуміло — ЄС повинен підтримувати Україну, але водночас ситуація серйозна для європейських

фермерів та економічного добробуту галузі. Це непросте завдання, але задля довгострокового рішення, як-от приєднання України до Європейського Союзу, потрібно знайти баланс. Вона поцікавилася у Комісії, коли і як буде забезпечено приведення продукції України у відповідність до всіх стандартів ЄС.

Даніел Буда (Європейська народна партія, Румунія), віце-голова AGRI, зазначив, що вони дуже занепокоєні ситуацією в Україні, але мають захистити фермерів ЄС, особливо тих, хто знаходиться в країнах-сусідах. Він щойно повернувся з Румунії, де місцеві фермери сильно страждають від імпорту з України. Він підкреслив, що не можна допустити ввезення продукції, яка не відповідає стандартам ЄС на тих самих умовах, що і внутрішня продукція. Комісія повинна слідкувати за ситуацією та захищати фермерів.

Кшиштоф Гетман (ЕРР, Громадянська платформа (партія Д.Туска), Польща) заявив, що допомога Україні не повинна відбуватися коштом європейських і польських фермерів. На його думку, рішення просте: 6 червня повинна набути чинності попередня угода, що діяла до початку агресії. Далі, якщо потрібно, угоду можна переглянути спільно з Україною. На завершення він попросив уточнити, на що саме поширюється перехідний регламент, оскільки під час представлення у Парламенті Комісар зазначав, що йдеться лише про сталь.

Марія Нойхль (соціал демократи, Німеччина) розкритикувала колег, насамперед з крайніх правих партій, за брак емпатії щодо ситуації, в якій перебуває Україна. ЄС має бути пліч-о-пліч із Україною.

Відповіді представника Комісії

Елізабетта Сіракуза, акцентувала увагу на трьох основних запитаннях, що потребували додаткових роз'яснень: що буде через три тижні, які подальші наміри Комісії, і нарешті — щодо стандартів виробництва.

По-перше, вона пояснила, що Комісія внесла на розгляд проєкт імплементаційного акта щодо управління тарифними квотами, які застосовуються відповідно до чинної угоди з Україною. Це зроблено тому, що об'єктивно Комісія не встигне переглянути Угоду про ЗВТ до дедлайну 5 червня, з огляду на умови й поступки.

Вона підкреслила, що Комісія працює над переглядом взаємних поступок між ЄС і Україною, і цей процес триває. Тому критично важливо визначити належний правовий механізм для управління тарифними квотами з 6 червня. Це і є суттю проєкту імплементаційного акта. У цьому акті для операторів передбачено відкриття тарифних квот за 40 категоріями, з обсягом, що відповідає 6/12 річного показника (тобто з червня по грудень). Також встановлено механізми адміністрування. Це потрібно тому, що Комісія фізично не встигне здійснити перегляд чинної угоди з Україною до дедлайну.

Щодо майбутнього вона вказала, що планується перегляд і погодження умов із Україною; це питання тісно пов'язане з третьою темою — стандартами виробництва. Комісія не планує пропонувати продовження нинішніх автономних торговельних заходів у зв'язку із зауваженнями від європейських фермерів і зацікавлених сторін; ці думки враховані, й тому з 6 червня діятимуть чинні умови. Переговори з Україною щодо нових умов тривають на ранньому етапі. При цьому є **кілька важливих аспектів**: переговори ведуться з урахуванням майбутнього членства України в ЄС. Україна знаходиться у процесі приведення стандартів виробництва до вимог ЄС і гармонізації з європейським законодавством. Друга важлива складова — це збереження режиму торговельних захисних заходів, які залишаться ключовим фактором у майбутніх переговорах.